

Fiskirannsóknarstovan fyri skotum

HJALTI Í JÁKUPSSTOVU STJÓRI

Árligu tilmælini frá ICES og Fiskirannsóknarstovuni hava síðstu árinu møtt mótstöðu í vinnuni. Serliga hava Føroya Fiskimannafelag og Føroya Reiðarafelag verið misnøgd við ráðini og hava leitað sær alternativ ráð hjá íslenska fiskifrøðinginum Jón Kristjánsyni. Úr tilfarinum frá Fiskirannsóknarstovuni til stovnsmetingarnar hjá ICES kemur Jón við einum øðrum tilmæli um, hvussu stovnarnir undir Føroyum skulu troyttast, enn Fiskirannsóknarstovan og ICES gera. Á síðu 25 greiðir Petur Steingrund frá grundarlagnum undir stovnsmetingunum og tilráðingini frá ICES og Fiskirannsóknarstovuni, og hví tilmælini eru, sum tey eru.

Afturlítandi síðstu 100 árinu síggja vit, at veiðan av fiski undir Føroyum er avmarkað. Góð ár eru veidd um 40.000 tons av toski, 25.000 tons av hýsu og 60.000 tons av upsa, men flestu ár væl minni. Av øðrum fiskasløgum sum kongafiski og blálongu hevur veiðan, fyrsta fiskiskapurin er byrjaður, verið stak góð, men við árunum er fiskiskapurin minkaður, og fyri summar stovnar, t.d. blálongu, so nógv, at helst hevur fiskiskapurin gingið stovninum ov nær. Tað er sostatt eitt mark fyri, hvussu nógv kann fiskast, og endamálið má vera at skipa fiskiskapin við hesi ásannan. Royndin má vera so, at vit í longdini fáa sum mest burtur úr tí avmarkaðu framleiðsluni uttan at ganga stovnunum ov nær.

Støðugu broytingarnar í náttúruni frá einum ári til annað ávirka lívið og framleiðsluna í sjónum og á landi.

Góð og rak ár skifta og geva skiftandi framleiðslu av fugli og fiski. Tey góðu árinu er nógv at fáa, og fiskimenn leggja tá nógv fyri og gera íløgur fyri at fáa sum mest burturúr. Í hesum tíðum er neyðugt hjá Fiskirannsóknarstovuni at vera á varðhaldi og mæla til hógv, so veiðiorkan ikki verður ov stór, tá rakárinu koma og tí økja um vandan fyri ovveiðu.

Fiskirannsóknarstovan hevur í nógv ár lagt stóran dent á kanningar fyri betur at skilja sambandið millum broytingarnar í sjónum og framleiðslu av fiski. Hetta eru kanningar av æti og hvussu nøgdirnar av æti ávirka tilgongd og vøxstur hjá fiski, kanningar av hita, saltnegd í sjónum, og hvussu streymgongdin rundan um Føroyar broytist, og í hvønn mun hesar broytingar ávirka framleiðsluna av æti. Eisini eru kanningar av føði hjá fiski og hvussu henda skiftir frá einum ári til annað, og hvussu sambandið er millum stovnarnar. Hetta er torgreitt og drúgt arbeiði, men sum árinu ganga fáa vit størri og betri tilfar og sostatt størri innlit í, hvussu alt hongur saman. Endamálið er við tíðini at menna ein myndil (modell), ið lýsir hesar samanhengir.

Eitt amboð av størsta týðningi hjá Fiskirannsóknarstovuni er rannsóknarskipið Magnus Heinason. Við skipinum eru gjørdar árliga afturvendandi yvirlitstrolingar, har broytingarnar í nøgd og aldri av ymsu fiskasløgum undir Føroyum verða kannaðar. Fylgt verður við broytingunum í framleiðslu av æti og yngli, av hita og saltnegd í sjónum, av gongdini av svartkjafti fram við Føroyum og av norðhavssild norðanfyri. Eisini

eru kanningar av havtasku, blálongu, svartkalva og kongafiski umframt aðrar kanningar, sum merking av toski og laks og troling á djúpum vatni.

Fiskirannsóknarstovan stendur á hvørjum ári fyri fleiri verkætlanum. Tað eru praktiskar verkætlanir, sum at royna umhvørvisvinarligar trolgrunnar, royna at veiða høguslokk á Føroyabanka, kanna hvar korallir eru, skráseta fiskimið og gera tey teldutøk og móguleikarnir fyri at veiða prikkafisk. Men tað eru eisini meiri teoretiskar verkætlanir, sum at gera myndil yvir framleiðslu av plantu- og djóraeti, kanna og myndla rákið norðanfyri fram við Føroyum, kanna innara og ytra sjógvin á Landgrunninum,

kanna nøgdina av krill á og út av Landgrunninum o.a. Tær praktisku verkætlanirnar verða vanliga fíggaðar av játtanini til fiskivinnuroyndir á fíggarlógini og tær teoretisku vanliga av oljufeløgum og norrøna ráðum.

Játtan hevur í nøkur ár verið til fiskivinnugransking, og í 2003 vórðu settar á stovn tríggjar granskingarkjarnur til hetta endamál. Ein til gransking av fiskireiðskapi, ein til gransking av fiskaframleiðslu og ein til gransking av biotøkni. Tær báðar fyrru kjarnurnar verða hýstar av Fiskirannsóknarstovuni og tann triðja av Heilsufrøðiligu Starvsstovuni.

Skipsdagbókin, eitt hent amboð

Hóast lýsandi tól og telduskíggjar umgyrða tann føroyska fiskiskiparan á brúnni, so er pennurin eitt tað mest nýtta amboðið hjá honum. Fleiri ferðir um døgnið skal hann føra skipsdagbók, ið er kravt við lóg. Ørkin í dagbókini eru dupult, so kopiarkið kann skræðast út og sendast Vaktar- og Bjargingartænastuni eftir loknan túr.

Við ársskiðið 1994-1995 varð gamla dagbókin skift út við eina nýggjari útgávu. Í nýggju dagbókini skuldi meiri skrivast og serliga vóru tað knattstøðurnar við byrjan og enda á rakstri, ið vóru tann stóra broytingin. Í gomlu dagbókini varð einans ein puntur á 30x30 fjórðingar uppgivin sum veiðuøki.

Fiskirannsóknarstovan hevur rættliðið og góðskutryggjað data frá skipsdagbókum hjá 21 skipum í trimum ymskum skipabólkum; 5 línuskip, 8 partrolarar og 8 djúpvatnstrolarar.

Fyrst og fremst verða hesi góðskutryggjaðu data'ini nýtt sum ein partur av teimum árligu stovnsmetingunum. Men tilfarið er harafturat nýtt til at lýsa onnur áhugaverd fyrbrigdi, eitt nú veiðievni (catchability) og um seismikkur ávirkar fiskiskap.

Hóast skíggjarnir eru nógvir á brúnni, so ber ikki til at loysa uttan at pennur er umborð.

Dagunn Clementsen